

Bruxelles, 16 noiembrie 2022
(OR. en)

13070/22

**Dosar interinstituțional:
2008/0140(CNS)**

**SOC 537
ANTIDISCRIM 102
MI 700
JAI 1259
FREMP 196**

RAPORT

Sursă:	Președinția
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți/Consiliul
Nr. doc. ant.:	13067/22
Nr. doc. Csie:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Subiect:	Propunere de directivă a Consiliului privind punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală - Raport intermediar

I. INTRODUCERE

La 2 iulie 2008, Comisia a adoptat o propunere de directivă a Consiliului cu scopul de a lărgi protecția împotriva discriminării din motive de religie sau convingere, handicap, vârstă sau orientare sexuală la alte domenii, pe lângă încadrarea în muncă. Completând legislația comunitară existentă¹ în domeniul respectiv, propunerea de directivă orizontală privind egalitatea de tratament ar interzice discriminarea din motivele sus-amintite în următoarele domenii: protecția socială, inclusiv securitatea socială și asistența medicală; educația și accesul la bunuri și servicii, inclusiv locuințe.

¹ Mai concret, Directivele 79/7/CEE, 2000/43/CE, 2000/78/CE și 2004/113/CE ale Consiliului.

Marea majoritate a delegațiilor au salutat în principiu propunerea, multe delegații aprobând faptul că aceasta vizează completarea cadrului juridic existent printr-o abordare orizontală a tuturor celor patru motive de discriminare.

Majoritatea delegațiilor au afirmat importanța promovării egalității de tratament drept valoare comună în cadrul UE. În special, mai multe delegații au subliniat importanța propunerii în contextul Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu handicap (CRPD). Cu toate acestea, unele delegații ar fi preferat dispoziții mai ambițioase cu privire la handicap.

Deși au evidențiat importanța combaterii discriminării, anumite delegații au pus, în trecut, sub semnul întrebării necesitatea propunerii Comisiei, considerând că aceasta reprezintă o încălcare a competenței naționale în anumite privințe și contravine principiului subsidiarității și principiului proporționalității. De asemenea, o serie de delegații au solicitat clarificări și și-au exprimat îngrijorarea în special cu privire la lipsa securității juridice, la repartizarea competențelor și la impactul practic, financiar și juridic al propunerii.

Două delegații au menținut rezerve generale cu privire la propunere.

Pentru moment, toate delegațiile au menținut rezerve de examinare generală cu privire la text.

CZ și DK au menținut rezerve de examinare parlamentară. Comisia sprijină căutarea unui compromis, menținând în același timp o rezervă de examinare cu privire la orice modificare a propunerii sale inițiale în această etapă.

Parlamentul European și-a adoptat avizul în cadrul procedurii de consultare la 2 aprilie 2009². Ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona la 1 decembrie 2009, propunerea intră în acest moment sub incidența articolului 19 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene; în consecință, este necesară unanimitatea în Consiliu, după obținerea *aprobării* Parlamentului European.

² A se vedea documentul A6-0149/2009. Alice Kuhnke (SE/Grupul Verzilor/Aliața Liberă Europeană) a fost desemnată drept raportor de către Parlamentul actual.

II. LUCRĂRILE DESFĂȘURATE ÎN CADRUL CONSILIULUI PE PARCURSUL PREȘEDINȚIEI CEHE

În urma discuțiilor care au avut loc în 2021, axate în mare parte pe dispozițiile referitoare la handicap³, Grupul de lucru pentru chestiuni sociale⁴ a continuat să examineze dosarul pe baza unei note de orientare⁵ și a unui nou set de sugestii de redactare⁶ prezentate de președinția cehă.

În nota sa de orientare, președinția a invitat delegațiile să-și prezinte opiniile cu privire la dispozițiile cuprinse în cea mai recentă versiune a textului, care ar fi acordat statelor membre dreptul de a solicita o derogare temporară de la cerința de a asigura amenajări corespunzătoare pentru persoanele cu handicap. Delegațiilor li s-a solicitat, în special, să indice dacă consideră aceste dispoziții ca fiind compatibile cu Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CRPD).

În plus, delegațiile au fost invitate să evalueze necesitatea unei astfel de derogări, având în vedere faptul că proiectul de directivă includea deja o dispoziție potrivit căreia nu ar exista obligația de a asigura amenajări corespunzătoare în cazul în care acestea ar cauza o sarcină nejustificată sau disproporționată.

³ A se vedea documentele 9109/21 și 14046/21.

⁴ Reuniunile au avut loc la 18 iulie și 30 septembrie 2022.

⁵ Documentul 10626/22.

⁶ Documentul 12063/22.

O majoritate clară a delegațiilor și-au exprimat opinia (în unele cazuri, preliminară) potrivit căreia scutirea propusă este atât incompatibilă cu CRPD, cât și inutilă. O serie de delegații au subliniat, de asemenea, că dispoziția existentă, conform căreia amenajarea corespunzătoare trebuie să fie furnizată numai dacă nu impune o sarcină disproporționată, cuprinde deja o garanție suficientă. Alte delegații și-au exprimat, de asemenea, disponibilitatea de a discuta diferite opțiuni în vederea găsirii unei soluții, fiind necesară unanimitatea pentru ca directiva să poată fi adoptată. Cu toate acestea, alte delegații au fost de acord să se exploreze ideea derogării propuse, recunoscând, în același timp, necesitatea unor lucrări suplimentare în vederea asigurării compatibilității dintre CRPD și directivă. Anumite delegații au adoptat, de asemenea, poziții deschise și au subliniat chestiuni precum nevoia de flexibilitate pentru a gestiona sarcina financiară care ar rezulta din dispozițiile privind handicapul cuprinse în directivă și necesitatea ca derogările să fie strict excepționale, limitate (inclusiv în timp) și cu orientare clară.

Pe baza acestei discuții, președinția cehă a prezentat o serie de sugestii de redactare care au inclus următoarele elemente principale:

- a) Dispoziția care oferă statelor membre posibilitatea de a solicita o scutire temporară de la obligația de a asigura amenajări corespunzătoare a fost eliminată [articolul 15 alineatele (1a)-(1c)].
- b) În text a fost adăugată o perioadă suplimentară opțională de transpunere de 2 ani (de exemplu, 6 ani în total de la intrarea în vigoare a propunerii) pentru obligația de a asigura amenajări corespunzătoare pentru persoanele cu handicap [articolul 15 alineatul (2)].
- c) De asemenea, în text a fost adăugat un considerent care explică justificarea perioadei suplimentare de transpunere (considerentul 20c).

Majoritatea delegațiilor, precum și reprezentantul Comisiei au sprijinit eliminarea din text a posibilității de a solicita o derogare temporară de la obligația de a asigura amenajări corespunzătoare. De asemenea, majoritatea delegațiilor au sprijinit (sau ar putea accepta) prelungirea propusă a perioadei de transpunere în ceea ce privește obligația de a asigura amenajări corespunzătoare. Cu toate acestea, alte delegații și reprezentantul Comisiei nu au fost în măsură să sprijine această idee, deoarece au considerat că totalul de 6 ani rezultat ar echivala cu o perioadă de transpunere excesiv de lungă. Unele delegații au afirmat că au nevoie de mai mult timp pentru a examina noile propuneri de redactare.

Alte chestiuni discutate în timpul președinției cehe au inclus următoarele:

Anumite delegații și-au reiterat temerile cu privire la eliminarea din directivă a *dispozițiilor privind accesibilitatea* și au solicitat dispoziții mai ambițioase privind handicapul. Cu toate acestea, reprezentantul Comisiei și-a exprimat opinia potrivit căreia directiva aflată în discuție, fiind axată pe discriminare, nu este locul potrivit pentru dispoziții concrete privind accesibilitatea în domeniul de aplicare material.

Alții au considerat că este nevoie de orientări juridice cu privire la interacțiunea dintre directiva propusă și CRPD.

Mai multe detalii figurează în documentele 11435/22 + COR 1 și 13067/22. Cea mai recentă versiune a proiectului de directivă figurează în anexa la prezentul document.

III. CONCLUZIE

Deși s-au înregistrat anumite progrese în cursul discuțiilor bazate pe cel mai recent text, este evident că va fi nevoie de lucrări suplimentare ample înainte să se poată obține unanimitatea necesară în cadrul Consiliului.

Propunere de

DIRECTIVĂ A CONSILIULUI

privind punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 19 alineatul (1),

având în vedere propunerea Comisiei Europene⁷,

după transmiterea proiectului de act legislativ către parlamentele naționale,

având în vedere aprobarea Parlamentului European⁸,

hotărând în conformitate cu o procedură legislativă specială,

⁷ JO C , , p. .

⁸ JO C , , p. .

întrucât:

- (1) În conformitate cu articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), Uniunea este întemeiată pe valorile respectului față de demnitatea umană, libertății, democrației, egalității, statului de drept și respectării drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, valori comune tuturor statelor membre. În conformitate cu articolul 6 din TUE, Uniunea recunoaște drepturile, libertățile și principiile prevăzute în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene („Carta drepturilor fundamentale”). În temeiul aceluiași articol, drepturile fundamentale, astfel cum sunt garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și astfel cum rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, constituie principii generale ale dreptului Uniunii.
- (2) Dreptul oricărei persoane la egalitate în fața legii și la protecție împotriva discriminării constituie un drept universal recunoscut prin Declarația universală a drepturilor omului, prin Convenția Organizației Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, prin Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, prin pactele Organizației Națiunilor Unite privind drepturile civile și politice și drepturile economice, sociale și culturale, prin Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CRPD), prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și prin Carta socială europeană, semnate de [toate] statele membre. Prezenta directivă, în special dispozițiile privind accesibilitatea și amenajarea corespunzătoare, respectă principiile fundamentale consacrate în CRPD și în Convenția Națiunilor Unite privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural.

- (2a) La 23 decembrie 2010, Uniunea a devenit parte la CRPD. În conformitate cu articolul 216 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), dispozițiile CRPD fac parte integrantă din ordinea juridică a Uniunii Europene și, în consecință, legislația Uniunii ar trebui să fie interpretată într-un mod care este în concordanță cu CRPD. În mod concret, CRPD include, la articolul 2, în definiția pe care o dă discriminării, refuzul amenajării corespunzătoare, iar la articolul 9, obligațiile privind accesibilitatea. În comunicarea sa „Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap: Un angajament reînnoit pentru o Europă fără bariere”, Comisia a solicitat coerență pentru a se asigura punerea în aplicare eficace a CRPD în întreaga Uniune și a stabilit accesibilitatea drept unul dintre cele opt domenii de acțiune ale sale.
- (3) Prezenta directivă respectă drepturile fundamentale și ține cont de principiile fundamentale recunoscute, în special de Carta drepturilor fundamentale. Articolul 10 din Carta drepturilor fundamentale recunoaște dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie; articolul 21 interzice discriminarea, inclusiv pe bază de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală; iar articolul 26 recunoaște dreptul persoanelor cu handicap de a beneficia de măsuri destinate să le asigure independența.
- (4) Anul european al persoanelor cu handicap, 2003, Anul european al oportunităților egale pentru toți, 2007, Anul european al dialogului intercultural, 2008 și Anul european al îmbătrânirii active și solidarității între generații, 2012, au scos în evidență persistența discriminării, dar și beneficiile diversității.
- (5) Consiliul European, în reuniunea de la Bruxelles din 14 decembrie 2007, a invitat statele membre, în concluziile sale, să-și întărească eforturile de prevenire și combatere a discriminării în interiorul și în afara pieței forței de muncă.

- (5a) La 21 februarie 2011, Consiliul și-a reafirmat, în concluziile sale, angajamentul ferm față de promovarea și protecția libertății religioase sau de convingere, fără discriminare. La 17 iunie 2011, în concluziile Consiliului, Consiliul și reprezentanții guvernelor statelor membre au invitat statele membre și Comisia Europeană să continue combaterea discriminării îndreptate împotriva persoanelor cu handicap și să revizuiască cadrul juridic existent. La 16 iunie 2016, Consiliul a invitat Comisia Europeană, în concluziile sale, să promoveze măsurile prezentate de aceasta din urmă în Lista de acțiuni pentru promovarea egalității pentru persoanele LGBTI.
- (6) Parlamentul European a făcut apel la extinderea protecției împotriva discriminării în legislația Uniunii Europene în Rezoluția sa din 20 mai 2008⁹ și în Rezoluția sa din 8 septembrie 2015¹⁰.
- (6a) Discriminarea are un impact major, nu numai asupra persoanelor, ci și asupra societății, inclusiv asupra produsului intern brut, a veniturilor fiscale și a coeziunii sociale. Protecția împotriva discriminării, astfel cum este prevăzută în prezenta directivă, poate contribui la un nivel mai bun al sănătății, la rezultate mai bune în materie de educație și, ca urmare a tuturor acestor motive, la o creștere a produsului intern brut al statelor membre.

⁹ Rezoluția Parlamentului European din 20 mai 2008 privind progresele înregistrate în UE în materie de egalitate de șanse și luptă împotriva discriminării (transpunerea Directivelor 2000/43/CE și 2000/78/CE) (2007/2202(INI)) (JO C 279E, 19.11.2009, p.23).

¹⁰ Rezoluția Parlamentului European din 8 septembrie 2015 referitoare la situația drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană (2013-2014) (2014/2254(INI)) (JO C 316, 22.09.2017, p. 2).

- (7) Comisia Europeană a afirmat în comunicarea sa intitulată „Agenda socială reînnoită: Oportunități, acces și solidaritate în Europa secolului XXI” că, în societățile în care fiecare persoană este privită ca fiind de importanță egală, nu ar trebui să existe niciun fel de barieră artificială sau discriminare de orice fel care să împiedice persoanele să exploateze aceste oportunități. Discriminarea bazată pe religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală poate submina realizarea obiectivelor Uniunii astfel cum sunt prevăzute în tratate, în special atingerea unui înalt nivel de ocupare a forței de muncă și de protecție socială, creșterea nivelului de trai și a calității vieții, coeziunea și solidaritatea economică și socială. Această discriminare poate submina obiectivul eliminării obstacolelor din calea liberei circulații a persoanelor, bunurilor și serviciilor între statele membre. Comisia Europeană a reiterat și și-a reînnoit angajamentul de combatere a discriminării și de promovare a egalității de șanse în comunicarea sa intitulată „Nediscriminare și egalitatea de șanse: un angajament reînnoit” și în recomandarea sa privind „Instituirea pilonului european al drepturilor sociale”.

- (8) Legislația existentă a Uniunii Europene include trei instrumente juridice în temeiul articolului 13 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, care a fost înlocuit de articolul 19 din TFUE. Aceste instrumente sunt Directiva 2000/43/CE¹¹, Directiva 2000/78/CE¹² și Directiva 2004/113/CE¹³, care au scopul de a preveni și a combate discriminarea pe bază de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă și orientare sexuală. Aceste instrumente au dovedit utilitatea legislației în combaterea discriminării. În mod particular, Directiva 2000/78/CE stabilește un cadru general pentru egalitatea de tratament în domeniul încadrării în muncă și al ocupării forței de muncă din punct de vedere al religiei sau convingerilor, al handicapului, al vârstei și al orientării sexuale. Cu toate acestea, gradul și forma de protecție împotriva discriminării pe baza acestor criterii în alte domenii decât cel al ocupării forței de muncă variază între statele membre. Directiva 2000/43/CE protejează persoanele împotriva discriminării pe motive de origine rasială sau etnică în contextul accesului la bunuri și servicii și al furnizării acestora, al protecției sociale și al educației, în timp ce Directiva 2004/113/CE oferă protecție împotriva discriminării pe criterii de sex în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea lor, cu excepția conținutului mijloacelor de informare sau al publicității, precum și cu excepția educației.
- (9) Prin urmare, scopul prezentei directive în ceea ce privește temeiurile la care face referire, este de a extinde nivelul și forma protecțiilor [...] împotriva discriminării dincolo de domeniile ocupării forței de muncă, pentru a acoperi și domeniile specifice prevăzute în prezenta directivă. Astfel, legislația Uniunii ar trebui să interzică discriminarea pe bază de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală într-o gamă de domenii din afara pieței forței de muncă, inclusiv accesul la protecție socială, la educație și la bunuri și servicii, precum și furnizarea acestora, inclusiv în ceea ce privește locuințele. Serviciile ar trebui înțelese în sensul articolului 57 din TFUE.

¹¹ Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică (JO L 180, 19.7.2000, p. 22).

¹² Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă (JO L 303, 2.12.2000, p. 16).

¹³ Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii (JO L 373, 21.12.2004, p. 37).

- (10) Directiva 2000/78/CE interzice discriminarea în ceea ce privește accesul la formarea profesională; este necesar să se completeze această protecție prin extinderea interzicerii discriminării în ceea ce privește accesul la educația care nu este considerată formare profesională.
- (11) Ar trebui ca directiva să nu aducă atingere competențelor statelor membre, în special în domeniile educației, securității sociale și asistenței medicale. De asemenea, ar trebui să nu aducă atingere rolului esențial și dreptului discreționar al statelor membre de a furniza, a comisiona și a organiza servicii de interes economic general.
- (12) Se înțelege că discriminarea include discriminarea directă, discriminarea indirectă, hărțuirea, instigarea la discriminare și refuzul amenajării corespunzătoare pentru persoanele cu handicap. De asemenea, discriminarea este înțeleasă ca putând avea loc din motive multiple.
- (12a) Discriminarea se manifestă, printre altele, atunci când o persoană este tratată într-un mod mai puțin favorabil sau este hărțuită în baza unei asocieri pe care persoana o are sau se consideră că o are cu persoane având o anumită religie sau convingere, un anumit handicap, o anumită vârstă sau orientare sexuală, sau cu organizații dedicate promovării drepturilor unor astfel de persoane¹⁴. Discriminarea are loc și atunci când o persoană este tratată mai puțin favorabil sau este hărțuită în virtutea simplei percepții că ar avea o anumită religie sau convingere, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Prin urmare, este oportun ca prezenta directivă să includă dispoziții explicite în vederea protecției împotriva discriminării prin asocieri sau bazate pe presupuneri¹⁵.

¹⁴ Hotărârea Curții în cauza C-83/14, CHEZ Razpredelenie (Nikolova), 16 iulie 2015 și Hotărârea Curții în cauza C-303/06, Coleman/Attridge, 17 iulie 2008.

¹⁵ *Ibidem*.

- (12ab) Discriminarea din motive multiple este înțeleasă ca fiind o discriminare, sub orice formă, care are loc pe baza combinării a două sau mai multe dintre următoarele motive, inclusiv în cazul în care, luate separat, situația nu ar da naștere la discriminări împotriva persoanei în cauză: religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Discriminarea din motive multiple ar trebui recunoscută pentru a reflecta realitatea complexă a cazurilor de discriminare, precum și pentru a spori protecția victimelor acesteia.
- (12b) Hărțuirea este contrară principiului egalității de tratament, întrucât victimele hărțuirii nu se pot bucura, în aceeași măsură ca ceilalți, de accesul la protecție socială, educație, bunuri și servicii. Hărțuirea poate să ia diferite forme, inclusiv a unui comportament verbal, fizic sau alt fel de comportament non-verbal nedorit. Un astfel de comportament poate fi considerat hărțuire în sensul prezentei directive atunci când survine în mod repetat sau când este atât de grav prin natura sa încât are scopul sau efectul de a viola demnitatea unei persoane și de a crea un mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau jignitor.
- (13) În aplicarea principiului egalității de tratament, indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, Uniunea ar trebui, în conformitate cu articolul 8 din TFUE, să aibă drept obiectiv eliminarea inegalităților și promovarea egalității între bărbați și femei, în special având în vedere că femeile sunt adesea victimele discriminării din motive multiple.

La pregătirea sau revizuirea de acte cu putere de lege și acte administrative necesare pentru a asigura conformitatea cu prezenta directivă, statele membre ar trebui să țină seama de impactul diferit asupra bărbaților și a femeilor.

- (14) Aprecierea faptelor din care se poate presupune că a existat o discriminare directă sau indirectă ar trebui să aparțină instanțelor judecătorești naționale sau altor organisme competente, în conformitate cu normele legislative sau practicile naționale. Astfel de norme pot dispune, în particular, constatarea discriminării indirecte prin orice mijloace, inclusiv pe baza datelor statistice și/sau științifice.
- (14a) În anumite condiții, pot fi permise diferențe de tratament legate de vârstă, cu condiția ca acestea să fie justificate în mod obiectiv de un scop legitim și cu condiția ca mijloacele de atingere a acelui obiectiv să fie adecvate și necesare. În acest context, promovarea integrării economice, culturale sau sociale a persoanelor care aparțin unor anumite grupe de vârstă ar trebui să constituie un obiectiv legitim. Mijloacele de realizare a acestui obiectiv, cum ar fi oferirea unor condiții de acces mai favorabile pentru persoanele care aparțin unor anumite grupe de vârstă, ar trebui să fie adecvate și necesare. Măsurile legate de vârstă care oferă condiții mai favorabile persoanelor de o anumită vârstă în raport cu cele aflate la dispoziția celorlalte persoane, cum ar fi tarife gratuite sau reduse pentru utilizarea transportului public, a muzeelor sau a complexelor sportive sunt considerate a fi compatibile cu principiul nediscriminării și nu constituie discriminare pe motive de vârstă.
- (15)
- (15a)
- (15b) Clienții și organismele competente de soluționare a plângerilor, precum și organismele judiciare competente ar trebui să aibă dreptul de a fi informați, la cerere, în legătură cu motivele care justifică diferențele de tratament pe motive de vârstă sau de handicap în cadrul serviciilor financiare. Informațiile furnizate ar trebui să fie utile și pe înțelesul publicului larg și ar trebui să explice diferențele în materie de risc individual pentru serviciul în cauză. Cu toate acestea, furnizorii de servicii financiare nu ar trebui să fie obligați să facă publice informații sensibile din punct de vedere comercial.

- (16) Orice persoană beneficiază de libertatea contractuală, inclusiv de libertatea de a alege un partener contractual pentru o tranzacție. Prezenta directivă nu ar trebui să se aplice tranzacțiilor economice efectuate de persoane pentru care aceste tranzacții sunt efectuate în contextul vieții private sau de familie.
- (17) Simultan cu interzicerea discriminării, este important să se respecte alte libertăți și drepturi fundamentale în conformitate cu Carta drepturilor fundamentale și cu Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special protecția vieții private și de familie, libertatea religioasă, libertatea de asociere, libertatea de exprimare, libertatea presei și libertatea informațiilor. Prezenta directivă nu ar trebui să aducă atingere măsurilor prevăzute de dreptul național care, într-o societate democratică, sunt necesare pentru securitatea publică, menținerea ordinii publice, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății și apărarea drepturilor și libertăților celorlalte persoane.
- (17-a) Prezenta directivă nu modifică repartizarea competențelor între Uniune și statele membre, astfel cum s-a definit în tratate, inclusiv în domeniul educației și al protecției sociale. De asemenea, nu aduce atingere rolului esențial și dreptului discreționar al statelor membre de a furniza, a comisiona și a organiza servicii de interes economic general.
- (17a) Prezenta directivă are ca obiect aplicarea principiului egalității de tratament în cadrul accesului la protecție socială, la educație și la bunuri și servicii, precum și al furnizării acestora, în limitele competențelor Uniunii. Conceptul de „acces” nu include determinarea, în conformitate cu dreptul național și practica națională, eligibilității unei persoane pentru a beneficia de protecție socială sau de educație, întrucât statele membre sunt responsabile pentru organizarea și conținutul sistemelor lor de protecție socială și de învățământ, precum și pentru a stabili cine are dreptul de a primi protecție socială sau educație.

- (17b) Protecția socială, în sensul prezentei directive, ar trebui să includă securitatea socială, asistența socială, locuințele sociale și asistența medicală. Prin urmare, prezenta directivă ar trebui să se aplice tuturor drepturilor, beneficiilor și prestațiilor derivate din sistemele generale sau speciale de securitate socială, asistență socială și asistență medicală care sunt constituite în temeiul legii sau oferite fie direct de către stat, fie prin intermediul unor entități private. În acest context, directiva ar trebui să se aplice prestațiilor în numerar, prestațiilor în natură și serviciilor, indiferent de faptul că sistemele în cauză sunt de tip contributiv sau necontributiv. Sistemele sus-menționate includ, de exemplu, ramurile de securitate socială definite de Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului¹⁶, precum și sistemele care oferă prestații sau servicii acordate din motive care țin de lipsa resurselor financiare sau de riscul excluziunii sociale. Prezenta directivă se aplică, de asemenea, pensiilor suplimentare reglementate de Directiva 2014/50/UE.
- (17c)
- (17d)
- (17e)
- (17f) Competența exclusivă a statelor membre cu privire la organizarea propriilor sisteme de protecție socială include competența de a institui, finanța și administra astfel de sisteme și aranjamentele conexe, precum și competența de a determina conținutul, valoarea, calcularea și durata prestațiilor și a serviciilor, respectiv de a stabili condițiile de eligibilitate pentru prestații și servicii, și competența de a ajusta respectivele condiții pentru a asigura sustenabilitatea finanțelor publice.

¹⁶ Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO L 166, 30.4.2004, p. 1).

(17g) Competența exclusivă a statelor membre în ceea ce privește organizarea sistemelor lor educaționale și conținutul transmis prin predare și activități educaționale, inclusiv oferirea de educație pentru persoanele cu nevoi speciale, cuprinde competența de a crea, finanța și gestiona instituții de învățământ, de a elabora programe de învățământ și alte activități educaționale, de a defini procesele de examinare și de a stabili condițiile de eligibilitate, inclusiv, de exemplu, limitele de vârstă pentru școli, burse sau cursuri.

(17ga)

(17h) Prezenta directivă nu se aplică aspectelor care țin de dreptul familiei, inclusiv starea civilă și adopția, și nici legislației privind drepturile de reproducere. De asemenea, ea nu aduce atingere naturii laice a statului, a instituțiilor sau organismelor de stat sau a educației.

(17i)

(18)

(19) În conformitate cu articolul 17 din TFUE, Uniunea respectă și nu aduce atingere statutului de care beneficiază, în temeiul dreptului național, bisericile și asociațiile sau comunitățile religioase în statele membre și respectă, de asemenea, statutul organizațiilor filosofice și neconfesionale.

(19a) Persoanele cu handicap includ acele persoane care au deficiențe de ordin fizic, mental, intelectual sau senzorial pe termen lung care, în interacțiune cu diferite obstacole, pot împiedica participarea deplină și eficientă a acestor persoane în societate în condiții egale cu ceilalți. Definiția „termenului lung” în relație cu conceptul de handicap (dizabilități) ar trebui să fie interpretată din perspectiva jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, în special a hotărârii sale pronunțate în cauza C-395/15.

- (19ab)¹⁷ Principiul accesibilității este stabilit în Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap. Convenția dispune în acest sens că, pentru a face ca persoanele cu handicap să aibă o existență autonomă și să participe pe deplin la toate aspectele vieții, statele părți trebuie să ia măsuri adecvate pentru a garanta accesul lor, în condiții egale cu celelalte persoane, la mediul fizic, la mijloacele de transport, la mijloacele de informare și de comunicare, inclusiv la tehnologiile și sistemele informării și comunicării, precum și la alte structuri și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și în cele rurale.
- (19b) Măsurile care asigură accesibilitatea pentru persoanele cu handicap, în mod egal cu celelalte persoane, la domeniile la care se referă prezenta directivă joacă un rol important în asigurarea în practică a deplinei egalități. Aceste măsuri ar trebui să cuprindă identificarea și eliminarea obstacolelor și a barierelor din calea accesibilității, precum și prevenirea de noi obstacole și bariere. Măsurile care asigură accesibilitatea pentru persoanele cu handicap nu ar trebui să impună o sarcină disproporționată. Accesibilitatea ar trebui considerată ca fiind realizată într-un mod proporționat dacă persoanele cu handicap sunt în măsură, în mod eficace și în condiții de egalitate cu ceilalți, să acceseze serviciile pe care anumite clădiri, structuri, moduri de transport și infrastructuri sunt menite să le furnizeze sau să le ofere publicului, chiar dacă aceste persoane nu pot avea acces la întreaga clădire, structură sau infrastructură în cauză.
- (19c) Aceste măsuri ar trebui să aibă ca obiectiv obținerea accesibilității, inclusiv în ceea ce privește, printre altele, mediul fizic, transportul, tehnologia și sistemele de informații și de comunicare, precum și serviciile, în cadrul domeniului de aplicare al prezentei directive. Faptul că accesul în condiții de egalitate deplină cu ceilalți ar putea să nu fie întotdeauna posibil nu poate fi folosit ca justificare pentru a nu adopta toate măsurile de creștere pe cât posibil a accesibilității pentru persoanele cu handicap.

¹⁷ Considerentul urmează să fie revizuit ulterior.

- (19ca) Amenajarea corespunzătoare ar trebui realizată în domeniile reglementate de directivă, cu condiția ca acest lucru să nu genereze sarcini disproporționate. CRPD prevede că toate statele părți, pentru a promova egalitatea și a elimina discriminarea, iau toate măsurile adecvate pentru a se asigura că amenajarea corespunzătoare este furnizată. Amenajare corespunzătoare, astfel cum este definită în CRPD, înseamnă acele modificări și adaptări adecvate și necesare care nu determină un cost disproporționat sau nejustificat, necesare, într-un caz particular, pentru a garanta că persoanele cu handicap au acces și pot exercita toate drepturile omului și libertățile fundamentale, în condiții egale cu ceilalți. Directiva 2000/78/CE prevede că angajatorul ia măsuri corespunzătoare, în funcție de nevoi, într-o situație concretă, pentru a permite unei persoane cu handicap să aibă acces la un loc de muncă, să îl exercite sau să avanseze, sau să aibă acces la formare, cu condiția ca aceste măsuri să nu presupună o sarcină disproporționată pentru angajator.
- (19cb) Măsurile de asigurare a amenajării corespunzătoare joacă un rol important în garantarea unei egalități depline pentru persoanele cu handicap în domeniile care fac obiectul prezentei directive. În situația unei relații contractuale sau de alt tip pe termen lung între furnizor și persoana cu handicap, modificarea structurală a localului sau a echipamentului ar putea fi considerată o amenajare corespunzătoare. Amenajarea corespunzătoare poate cuprinde ajustarea, adaptarea sau modificarea politicilor, procedurilor și practicilor uzuale ale furnizorului și furnizarea unei asistențe specifice, luând în considerare necesitățile specifice ale persoanei cu handicap, în vederea obținerii unui rezultat egal.

(19cc) Măsurile de amenajare corespunzătoare sunt necesare numai în măsura în care nu impun o sarcină disproporționată. Derogările de la una sau mai multe cerințe privind egalitatea de tratament din cauza sarcinii disproporționate pe care o impun nu ar trebui să depășească ceea ce este strict necesar pentru a limita această sarcină în fiecare caz în parte. Măsurile care ar impune o sarcină disproporționată ar trebui înțelese ca fiind măsuri ce ar impune o sarcină suplimentară excesivă de natură organizatorică sau financiară, ținând în același timp seama de posibilele beneficii pentru persoana (persoanele) cu handicap în cauză. În cadrul oricărei evaluări, ar trebui să fie luate în considerare numai motivele legitime.

(19d)

(19e) În cazul în care dreptul Uniunii care prevede standarde sau specificații detaliate privind accesibilitatea sau amenajarea corespunzătoare în ceea ce privește anumite bunuri sau servicii este respectat, cerințele din prezenta directivă cu privire la accesibilitate sau amenajarea corespunzătoare se consideră a fi respectate.

- (20) Dreptul Uniunii stabilește deja specificații detaliate în materie de accesibilitate și de amenajare corespunzătoare în anumite domenii. Astfel de specificații sunt prevăzute, printre altele, în Regulamentul (UE) nr. 1300/2014 al Comisiei¹⁸, Regulamentul (UE) nr. 181/2011 al Parlamentului European și al Consiliului¹⁹, Regulamentul (CE) nr. 1371/2007 al Parlamentului European și al Consiliului²⁰ și Regulamentul (CE) nr. 1107/2006 al Parlamentului European și al Consiliului²¹. De asemenea, dreptul Uniunii stabilește deja cerințe legale pentru asigurarea accesibilității, fără a prevedea specificații sau standarde ale acestei cerințe. Astfel de cerințe legale sunt stabilite, printre altele, în Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului²² și în Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului²³. De exemplu, articolul 7 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 prevede că accesibilitatea pentru persoanele cu handicap este unul dintre criteriile care trebuie respectate la definirea operațiunilor cofinanțate de fonduri.

¹⁸ Regulamentul (UE) nr. 1300/2014 al Comisiei din 18 noiembrie 2014 privind specificațiile tehnice de interoperabilitate referitoare la accesibilitatea sistemului feroviar al Uniunii pentru persoanele cu handicap și persoanele cu mobilitate redusă (JO L 356, 12.12.2014, p. 110).

¹⁹ Regulamentul (UE) nr. 181/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 februarie 2011 privind drepturile pasagerilor care călătoresc cu autobuzul și autocarul și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 (JO L 55, 28.2.2011, p. 1).

²⁰ Regulamentul (CE) nr. 1371/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2007 privind drepturile și obligațiile călătorilor din transportul feroviar (JO L 315, 3.12.2007, p. 14).

²¹ Regulamentul (CE) nr. 1107/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006 privind drepturile persoanelor cu handicap și ale persoanelor cu mobilitate redusă pe durata călătoriei pe calea aerului (JO L 204, 26.7.2006, p. 1).

²² Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 320).

²³ Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (JO L 94, 28.3.2014, p. 65).

(20-aa)

- (20-a) Pe lângă măsurile generale anticipative de asigurare a accesibilității, măsurile care au ca scop amenajarea corespunzătoare în cazuri particulare joacă un rol important în garantarea unei egalități depline în practică pentru persoanele cu handicap în domeniile care fac obiectul prezentei directive. În situația unei relații contractuale sau de alt tip pe termen lung între furnizor și persoana cu handicap, modificarea structurală a localului sau a echipamentului ar putea fi considerată o amenajare corespunzătoare. Amenajarea corespunzătoare poate cuprinde ajustarea, adaptarea sau modificarea politicilor, procedurilor și practicilor uzuale ale furnizorului și furnizarea unei asistențe specifice, luând în considerare necesitățile specifice ale persoanei cu handicap, în vederea obținerii unui rezultat egal. Măsurile care au ca scop amenajarea corespunzătoare nu ar trebui să impună o sarcină disproporționată.
- (20-b) Statele membre sunt încurajate să elaboreze și să pună în practică măsuri inovatoare pentru a asigura o amenajare corespunzătoare.
- (20aa) În furnizarea de locuințe, furnizorul nu ar trebui, în scopul de a respecta dispozițiile privind amenajarea corespunzătoare prevăzute în prezenta directivă, să aducă modificări structurale localurilor sau să plătească aceste modificări. În conformitate cu dreptul și practicile naționale, furnizorul ar trebui să accepte astfel de modificări dacă acestea sunt finanțate în alt mod și nu impun o sarcină disproporționată de altă natură.
- (20ab) Obligația de a oferi o amenajare corespunzătoare cu condiția ca aceasta să nu genereze o sarcină disproporționată este stabilită în Directiva 2000/78/CE și în CRPD. CRPD recunoaște, de asemenea, importanța accesibilității pentru a le permite persoanelor cu handicap să beneficieze pe deplin de drepturile omului și de toate libertățile fundamentale. Aceasta stabilește accesibilitatea ca principiu general și impune statelor părți să ia măsuri corespunzătoare pentru a asigura accesul în regim de egalitate cu celelalte persoane.

- (20b) Pentru a estima dacă măsurile de asigurare a accesibilității sau a amenajării corespunzătoare ar impune o sarcină disproporționată, ar trebui să se țină cont de un număr de factori, inclusiv, printre altele, de dimensiunea, resursele și natura organizației sau întreprinderii, precum și de costurile estimate ale acestor măsuri sau de durata de viață (tehnică și/sau economică) a infrastructurilor și a obiectelor utilizate pentru a furniza un serviciu. În plus, o sarcină disproporționată ar putea apărea, în special, atunci când ar fi necesare modificări structurale semnificative pentru a oferi accesul la bunuri mobile și imobile care sunt protejate prin legislația națională în virtutea valorii lor istorice, culturale, artistice sau arhitecturale.
- (20c) (nou) Pentru a acorda suficient timp pentru îndeplinirea cerințelor de asigurare a unei amenajări corespunzătoare pentru persoanele cu handicap prevăzute în prezenta directivă, este oportun să se prevadă o perioadă de transpunere mai lungă pentru astfel de măsuri.
- (21) Interzicerea discriminării ar trebui să nu aducă atingere menținerii sau adoptării de către statele membre de măsuri destinate să prevină sau să compenseze dezavantajele suferite de un grup de persoane de o anumită religie sau anumite convingeri, sau având un anumit handicap, o anumită vârstă sau orientare sexuală, sau având o combinație de caracteristici aferente acestor motive specifice de discriminare. Astfel de măsuri pot include sprijinul pentru organizațiile și pentru persoanele de o anumită religie sau cu anumite convingeri, cu un anumit handicap, de o anumită vârstă sau orientare sexuală, atunci când obiectivul lor principal este de a promova integrarea economică, culturală sau socială a persoanelor respective ori de a acorda atenție nevoilor speciale ale persoanelor respective.
- (22) Prezenta directivă stabilește cerințe minime, ceea ce oferă statelor membre posibilitatea adoptării sau a menținerii unor dispoziții mai favorabile. Punerea în aplicare a prezentei directive nu poate justifica un regres în raport cu situația existentă în fiecare stat membru.

- (23) Persoanele care au făcut obiectul unei discriminări pe motive de apartenență religioasă sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală ar trebui să dispună de mijloace de protecție juridică adecvate. Pentru a asigura un nivel mai eficient de protecție, asociațiilor, organizațiilor și celelalte persoane juridice ar trebui, de asemenea, să li se permită să inițieze proceduri, inclusiv în numele sau în sprijinul oricărei victime, fără a aduce atingere normelor naționale de procedură privind reprezentarea și apărarea în fața instanțelor.
- (24) În situația unui caz aparent de discriminare, normele privind sarcina probei ar trebui adaptate și, pentru ca principiul egalității de tratament să fie aplicat în mod eficient, sarcina probei ar trebui să revină pârâtului, dacă se face dovada unei asemenea discriminări. Cu toate acestea, nu cade în sarcina pârâtului să demonstreze că reclamantul aparține unei anumite religii, are anumite convingeri, prezintă un anumit handicap, are o anumită vârstă sau orientare sexuală.
- (25) Punerea efectivă în aplicare a principiului egalității de tratament necesită o protecție judiciară corespunzătoare împotriva eventualelor represalii.
- (26) În rezoluția sa privind continuarea activităților Anului european al egalității de șanse pentru toți (2007), Consiliul a făcut apel la implicarea deplină a societății civile, inclusiv a organizațiilor care reprezintă persoane care riscă să fie discriminate, a partenerilor sociali și a părților interesate în crearea de politici și programe destinate prevenirii discriminării și promovării egalității și șanselor egale atât la nivel european, cât și la nivel național.

- (27) Experiența câștigată prin punerea în aplicare a Directivelor 2000/43/CE, 2004/113/CE și 2006/54/CE²⁴ arată că protecția împotriva discriminării bazată pe caracteristicile care fac obiectul prezentei directive s-ar consolida prin existența unui organism sau a unor organisme în fiecare stat membru, având competența de a analiza problemele în cauză, de a studia soluții posibile și de a acorda asistență concretă victimelor discriminării. În conformitate cu obiectivul de a extinde gradul și forma de protecție împotriva discriminării pe bază de sex și origine rasială sau etnică pentru a include temeiurile care intră sub incidența prezentei directive, sfera de competență a acestui organism sau a acestor organisme ar trebui să cuprindă, de asemenea, domeniile care intră sub incidența Directivei 2000/78/CE. Recomandarea Comisiei din 22 iunie 2018 privind standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității poate fi utilizată de statele membre ca orientare pentru asigurarea faptului că aceste organisme funcționează în mod eficace și independent.
- (28) Statele membre ar trebui să promoveze colectarea de date privind egalitatea de tratament și discriminarea, cu scopul, în special, de a monitoriza și a evalua eficacitatea măsurilor adoptate pentru a se conforma prezentei directive. În acest scop, statele membre pot, de exemplu, să stabilească linii de bază sau obiective măsurabile sau să se angajeze în colectarea de date calitative și/sau cantitative. În sensul prezentei directive, datele privind egalitatea de tratament și discriminarea ar trebui înțelese ca incluzând orice informații utile și relevante pentru descrierea și analizarea situației de egalitate, în sensul că oferă indicații privind existența și/sau amploarea discriminării și/sau a egalității. Datele colectate pot include date de referință, cum ar fi date demografice și socioeconomice, date privind inegalitățile materiale și cele întâlnite în practică sau date care să permită evaluarea politicilor actuale sau date bazate pe indicatorii privind drepturile omului. Datele ar trebui să fie colectate în conformitate cu legislația și practicile naționale și în conformitate cu dreptul aplicabil al Uniunii, în special în ceea ce privește reglementarea protecției datelor cu caracter personal.

²⁴ Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (JO L 204, 26.7.2006, p. 23).

- (29) Statele membre ar trebui să prevadă sancțiuni efective, proporționale și disuasive, aplicabile în cazurile de nerespectare a dispozițiilor naționale adoptate în temeiul prezentei directive. Sancțiunile pot include sancțiuni administrative și financiare, precum amenzile sau plata unei compensații, precum și alte tipuri de sancțiuni.
- (30) Dat fiind că obiectivul prezentei directive, și anume asigurarea unui nivel comun de protecție împotriva discriminării în toate statele membre, nu poate fi realizat în mod satisfăcător de către statele membre și poate, prin urmare, având în vedere dimensiunile și impactul acțiunii propuse, să fie mai bine realizat la nivelul Uniunii, Uniunea poate adopta măsuri, în conformitate cu principiul subsidiarității enunțat la articolul 5 din TUE. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum este definit la articolul menționat, prezenta directivă nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea acestui obiectiv.
- (31) În conformitate cu punctul 34 din Acordul interinstituțional privind o mai bună legiferare din 13 aprilie 2016²⁵, statele membre sunt încurajate să întocmească, pentru ele însele și în interesul Uniunii, propriile lor tabele care să ilustreze, pe cât posibil, concordanța dintre prezenta directivă și măsurile de transpunere și să le facă publice,

ADOPTĂ PREZENTA DIRECTIVĂ:

²⁵ JO L 123, 12.5.2016, p. 1.

CAPITOLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1

Obiectiv

Prezenta directivă stabilește un cadru general de combatere a discriminării pe motive de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, în vederea punerii în aplicare, în statele membre, a principiului egalității de tratament în sensul prezentei directive și consolidează promovarea principiului respectiv în domeniul încadrării în muncă și al ocupării forței de muncă, în conformitate cu Directiva 2000/78/CE.

Articolul 2 Conceptul de discriminare

- (1) În sensul prezentei directive, prin „principiul egalității de tratament” se înțelege absența oricărei discriminări bazate pe unul din motivele menționate la articolul 1.
- (2) În sensul prezentei directive, „discriminare” înseamnă:
 - (a) discriminarea directă pe baza unuia dintre motivele prevăzute la articolul 1, care se consideră că are loc atunci când o persoană este tratată într-un mod mai puțin favorabil decât este, a fost sau ar fi tratată, într-o situație asemănătoare, o altă persoană;
 - (b) discriminarea indirectă pe baza unuia dintre motivele menționate la articolul 1, care se consideră că are loc atunci când o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră pune o persoană de o anumită religie sau care are anumite convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, într-un dezavantaj specific în comparație cu alte persoane, în afară de cazul în care cea dispoziție, criteriu sau practică se justifică obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt corespunzătoare și necesare;

(c) hărțuire legată de unul dintre motivele prevăzute la articolul 1, care se consideră că are loc în cazul în care se manifestă un comportament indezirabil care are ca obiectiv sau ca efect lezarea demnității unei persoane și crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau ofensator. În acest context, noțiunea de hărțuire poate fi definită în conformitate cu legislațiile și practicile naționale ale statelor membre;

(d)

(d-a)

(d-b) instigarea la discriminare împotriva unor persoane pe baza unuia dintre motivele menționate la articolul 1;

(e) refuz al amenajării corespunzătoare pentru persoanele cu handicap, care se consideră că are loc atunci când nu se respectă articolul 4a din prezenta directivă;

(3-a)

(3) Discriminarea în temeiul prezentei directive include discriminarea bazată pe o combinație a motivelor de discriminare prevăzute la articolul 1, precum și o combinație între unul sau mai multe dintre aceste motive și oricare dintre motivele de discriminare protejate în temeiul Directivei 2000/43/CE și/sau al Directivei 2004/113/CE.

(4)

(5)

(6) În pofida alineatelor (1) și (2), poate fi permis un tratament preferențial pe motive de vârstă sau handicap, atunci când acesta este justificat în mod obiectiv de un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt adecvate și necesare.

- (6-a) Tratatamentul preferențial menit să asigure incluziunea, integrarea sau participarea la societate în condiții de egalitate cu ceilalți poate lua forma accesului liber, a tarifelor reduse sau a accesului preferențial pentru grupurile protejate pe motive de vârstă sau handicap și poate fi permis în temeiul prezentei directive ca tratament justificat, adecvat și necesar.
- (6a)
- (7) În pofida alineatelor (1) și (2), diferențele de tratament pe motive de vârstă sau de sănătate care pot fi legate de handicapul unei persoane pot fi permise în furnizarea de servicii de asigurări, servicii bancare și alte servicii financiare în cazul în care acestea sunt justificate în mod obiectiv de un scop legitim și dacă mijloacele de realizare a scopului respectiv sunt adecvate și necesare și numai în măsura în care evaluarea riscurilor se bazează pe date actuariale sau statistice exacte, recente și relevante și ține seama de situația individuală a solicitantului de servicii de asigurare, de servicii bancare sau de alt tip de servicii financiare.
- (7a) În pofida alineatului (2), o diferență de tratament pe motive de vârstă în furnizarea de servicii de asigurări, servicii bancare și alte servicii financiare nu constituie o discriminare pe motive de vârstă în cazul în care diferențele dintre primele și prestațiile persoanelor fizice sunt justificate în mod obiectiv și rezonabil de un scop legitim, iar mijloacele de realizare a scopului respectiv sunt adecvate și necesare, și în măsura în care evaluarea riscurilor se bazează pe date actuariale sau statistice exacte, recente și relevante și ține seama de situația individuală a solicitantului de servicii de asigurare, de servicii bancare sau de alt tip de servicii financiare.

- (8) Prezenta directivă nu aduce atingere măsurilor prevăzute de dreptul național care, într-o societate democratică, sunt adecvate și necesare pentru menținerea securității publice și a ordinii publice, pentru prevenirea infracțiunilor, pentru protecția minorilor, pentru protecția sănătății și a siguranței și pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale celorlalte persoane, inclusiv protecția vieții private și de familie, dreptul la libertatea religioasă, libertatea de asociere, libertatea de exprimare, libertatea presei și libertatea informațiilor, precum și libertatea de a încheia contracte. Prezenta directivă nu limitează competența statelor membre, nici nu o extinde pe cea a Uniunii în domeniile menționate la prezentul alineat.

Articolul 3 Domeniu de aplicare

(1) În limitele competențelor conferite Uniunii Europene și în limitele prevăzute la alineatul (2), precum și cu respectarea deplină a principiului subsidiarității și a constituțiilor și tradițiilor juridice naționale, interzicerea discriminării se aplică tuturor persoanelor, atât din sectorul public, cât și din cel privat, inclusiv organismelor publice, în ceea ce privește:

- (a) accesul la protecție socială, în măsura în care se referă la securitate socială, și la asistență socială, locuințe sociale și asistență medicală.

Accesul în temeiul prezentei litere cuprinde procesul căutării de informații, depunerea de cereri și înregistrarea, precum și furnizarea efectivă de măsuri de protecție socială.

(b)

- (c) accesul la educație.

Accesul în temeiul prezentei litere cuprinde procesul căutării de informații, depunerea de cereri și înregistrarea, precum și admiterea efectivă și participarea la activități educaționale;

- (d) accesul la bunuri și servicii, inclusiv locuințe, care sunt puse la dispoziția publicului, precum și furnizarea lor.

Accesul în temeiul prezentei litere cuprinde procesul căutării de informații, depunerea de cereri, înregistrarea, depunerea de comenzi, rezervarea, închirierea și achiziționarea, precum și prestarea efectivă și beneficierea de bunurile și serviciile în cauză.

(2) Prezenta directivă nu se aplică:

- (a) aspectelor care țin de dreptul familiei, inclusiv starea civilă, adopțiile și drepturile de reproducere, și nici drepturilor conexe la prestații de securitate socială legate de starea civilă;
- (b) organizării și finanțării sistemelor de protecție socială ale statelor membre, inclusiv instituirii și administrării unor astfel de sisteme și a aranjamentelor conexe acestora, precum și conținutului, valorii, calculării și duratei prestațiilor și a serviciilor și condițiilor de eligibilitate referitoare la aceste prestații și servicii, cum ar fi, de exemplu, limitele de vârstă pentru anumite prestații;
- (c)
- (d) organizării și finanțării sistemelor educaționale ale statelor membre, inclusiv instituirii și administrării instituțiilor de învățământ, conținutului transmis prin predare și activități educaționale, elaborării de programe de învățământ, definirii proceselor de examinare și condițiilor de eligibilitate, cum ar fi, de exemplu, limitele de vârstă pentru școli, burse sau cursuri;
- (e) diferențelor de tratament bazate pe religia sau convingerile unei persoane în ceea ce privește admiterea la instituțiile de învățământ a căror etică se bazează pe religie sau convingeri, în conformitate cu legislațiile, tradițiile și practicile naționale.
- (f) furnizării și accesului la bunuri și servicii, inclusiv locuințe, care sunt oferite în sfera vieții private și de familie și nici tranzacțiilor efectuate în acest context.

(3)

(3a) Prezenta directivă nu aduce atingere măsurilor naționale de autorizare sau de interzicere a portului de simboluri religioase și nu limitează competența exclusivă a statelor membre în aceste chestiuni.

(4) Prezenta directivă nu aduce atingere legislațiilor naționale care asigură caracterul laic al statului, al instituțiilor sau organismelor statului sau al educației sau cu privire la statutul și activitățile bisericilor și altor organizații bazate pe religie sau convingeri și nu limitează competența exclusivă a statelor membre în aceste chestiuni.

(5) Prezenta directivă nu se referă la diferențe de tratament pe bază de cetățenie și nu aduce atingere dispozițiilor și condițiilor legate de intrarea și rezidența cetățenilor din terțe țări și a persoanelor apatride pe teritoriul statelor membre, precum și niciunui tratament rezultat din statutul juridic al cetățenilor din terțe țări și al persoanelor apatride.

Articolul 4

Articolul 4a

Amenajarea corespunzătoare pentru persoanele cu handicap

- (1) În scopul garantării respectării principiului egalității de tratament față de persoanele cu handicap, sunt prevăzute amenajări corespunzătoare în domeniile prevăzute la articolul 3.
- (2) În sensul alineatului (1), amenajare corespunzătoare înseamnă modificările și ajustările necesare și adecvate care nu determină o sarcină disproporționată sau nejustificată, necesare într-un anumit caz, pentru a asigura persoanei cu handicap posibilitatea de a beneficia, în condiții de egalitate cu ceilalți, de acces la măsuri de protecție socială, de acces la educație și de acces la bunuri și servicii și la furnizarea de bunuri și servicii care intră în domeniul de aplicare al prezentei directive, precum și de a-și exercita dreptul la acest acces.
- (3) În furnizarea locuințelor, alineatele (1) și (2) nu solicită furnizorului să facă modificări structurale la localuri sau să plătească aceste modificări. În conformitate cu legislația și practicile naționale, un furnizor de locuințe acceptă astfel de modificări dacă acestea sunt finanțate în alt mod și nu impun o sarcină disproporționată.
- (4) Dispozițiile prezentului articol nu aduc atingere dispozițiilor dreptului Uniunii privind accesibilitatea sau amenajarea corespunzătoare în ceea ce privește anumite bunuri sau servicii.

(5) Pentru a evalua dacă măsurile necesare pentru respectarea prezentului articol ar impune o sarcină disproporționată, se ține cont în special:

- (a) de dimensiunea, resursele, natura și de cifra de afaceri netă și profitul net ale entității purtătoare de răspundere;
- (aa) de impactul negativ asupra persoanei cu handicap afectate de faptul că măsura adecvată și necesară nu este oferită;
- (b) de costul estimat al măsurii adecvate și necesare;
- (c) de beneficiile estimate pentru persoanele cu handicap în general, luând în considerare frecvența și durata utilizării bunurilor și serviciilor relevante, precum și frecvența și durata relației cu vânzătorul sau cu furnizorul;
- (ca) de cuantumul finanțării publice aflate la dispoziția entității purtătoare de răspundere pentru ca aceasta să adopte măsura adecvată și necesară;
- (d)
- (e) de valoarea istorică, culturală, artistică sau arhitecturală a bunului mobil sau imobil în cauză; și
- (f) de siguranța și caracterul practic al măsurilor în cauză.

Această sarcină nu este considerată a fi disproporționată atunci când este compensată în mod suficient prin măsuri existente în cadrul politicii în materie de handicap a statului membru în cauză.

(2)

(3)

Articolul 5
Acțiunea pozitivă

- (1) În vederea asigurării deplinei egalități în practică, principiul egalității de tratament nu împiedică un stat membru să mențină și să adopte măsuri specifice pentru prevenirea sau compensarea dezavantajelor legate de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală.

Articolul 6
Cerințe minime

- (1) Statele membre pot adopta sau menține dispoziții mai favorabile respectării principiului egalității de tratament decât cele care sunt prevăzute de prezenta directivă.
- (2) Aplicarea prezentei directive nu poate în niciun caz să constituie un motiv de diminuare a nivelului protecției împotriva discriminării deja acordat de statele membre în domeniile reglementate de prezenta directivă.

CAPITOLUL II

CĂI DE ATAC ȘI APLICAREA DREPTULUI

Articolul 7

Apărarea drepturilor

- (1) Statele membre asigură faptul că toate persoanele care se consideră nedreptățite prin nerespectarea principiului egalității de tratament au la dispoziție proceduri judiciare și/sau administrative, inclusiv proceduri de conciliere în situațiile în care statul consideră că este necesar, în vederea respectării obligațiilor care decurg din prezenta directivă, chiar și după ce relația din care se presupune că a rezultat discriminarea a luat sfârșit.
- (2) Statele membre asigură pentru asociații, organizații sau persoane juridice care, în conformitate cu criteriile stabilite prin dreptul lor național, au un interes legitim în asigurarea respectării dispozițiilor prezentei directive, posibilitatea de a întreprinde orice procedură judiciară și/sau administrativă disponibilă, în numele sau în sprijinul reclamantului, cu aprobarea acestuia, pentru asigurarea respectării obligațiilor care decurg din prezenta directivă.
- (3) Alineatele (1) și (2) nu aduc atingere normelor naționale privind termenele stabilite pentru a introduce o acțiune în legătură cu principiul egalității de tratament.

Articolul 8

Sarcina probei

- (1) Statele membre iau măsurile necesare, în conformitate cu sistemele lor juridice naționale, pentru ca, îndată ce o persoană se consideră lezată prin nerespectarea, în ceea ce o privește, a principiului egalității de tratament și prezintă în fața unei instanțe sau a unei alte autorități competente fapte care permit presupunerea existenței unei discriminări, să-i revină pârâtului sarcina de a proba că nu a fost încălcată interdicția discriminării.
- (2) Alineatul (1) nu împiedică statele membre să impună un probatoriu mai favorabil reclamantilor.
- (3) Alineatul (1) nu se aplică în cazul procedurilor penale.
- (4) Statele membre pot decide să nu aplice alineatul (1) procedurilor în cadrul cărora investigarea faptelor în cazul respectiv revine instanței sau altui organism competent.
- (5) Alineatele (1), (2), (3) și (4) de la prezentul articol se aplică, de asemenea, tuturor procedurilor juridice angajate în conformitate cu articolul 7 alineatul (2).

Articolul 9

Protecția împotriva represaliilor

Statele membre introduc în sistemele lor juridice naționale măsurile necesare pentru protecția persoanelor față de orice tratament nefavorabil sau consecință nefavorabilă ca reacție la o plângere sau la o acțiune în justiție care au ca scop asigurarea respectării principiului egalității de tratament.

Articolul 10
Difuzarea informațiilor

Statele membre se asigură că dispozițiile adoptate în aplicarea prezentei directive, precum și dispozițiile relevante aflate deja în vigoare, sunt aduse la cunoștința persoanelor în cauză prin toate mijloacele corespunzătoare și pe întreg teritoriul lor.

Articolul 11
Dialogul cu părțile interesate relevante

În vederea promovării principiului egalității de tratament, statele membre încurajează dialogul cu părțile interesate relevante care, în conformitate cu dreptul și practicile lor naționale, au un interes legitim să contribuie la lupta împotriva discriminării din motivele și în domeniile care fac obiectul prezentei directive.

Articolul 12

Organisme care promovează egalitatea de tratament

- (1) Statele membre desemnează un organism sau mai multe organisme pentru promovarea egalității de tratament a tuturor persoanelor, indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Aceste organisme pot face parte dintre organele însărcinate cu apărarea la nivel național a drepturilor omului sau cu asigurarea protecției drepturilor persoanelor.
- (2) Statele membre se asigură că intră în sfera de competență a acestor organisme:
 - (a) acordarea de asistență independentă victimelor discriminării, în urmărirea plângerilor înaintate de acestea cu privire la discriminare, fără a aduce atingere dreptului victimelor și al asociațiilor, al organizațiilor sau al altor persoane juridice menționate la articolul 7 alineatul (2),
 - (b) desfășurarea unor studii independente privind discriminarea și
 - (c) publicarea de rapoarte independente și formularea de recomandări privind toate problemele legate de astfel de discriminări.
- (3)

CAPITOLUL III

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 13

Respectarea dispozițiilor

Statele membre adoptă măsurile necesare pentru a se asigura că se respectă principiul egalității de tratament în sensul prezentei directive, în special că:

- (a) se abrogă toate actele cu putere de lege și actele administrative care contravin principiului egalității de tratament;
- (b) se declară sau pot fi declarate nule și neavenite sau se modifică toate dispozițiile contractuale, regulamentele interne ale întreprinderilor, precum și normele care reglementează asociațiile cu scop lucrativ sau fără scop lucrativ, contrare principiului egalității de tratament.

Articolul 14

Sanțiuni

Statele membre adoptă regimul sancțiunilor care se aplică în cazul nerespectării dispozițiilor naționale adoptate în temeiul prezentei directive și iau toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile pot include plata unor compensații, care pot să nu fie restricționate prin stabilirea, în prealabil, a unei limite superioare și trebuie să fie eficace, proporționale și descurajante.

Articolul 14a

Abordarea integratoare a egalității de gen

În conformitate cu articolul 8 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, pentru punerea în aplicare a prezentei directive, statele membre țin seama de obiectivul eliminării inegalităților și al promovării egalității între femei și bărbați.

Articolul 15
Punerea în aplicare

- (1) Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la ... [4 ani de la data adoptării]. Statele membre informează de îndată Comisia cu privire la acest fapt și îi comunică textul respectivelor acte.

Atunci când statele membre adoptă aceste acte, ele conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.

(1a)

(1b)

(1c)

- (2) În ceea ce privește articolul 4a, statele membre pot decide să prelungească perioada de transpunere menționată la alineatul (1) cu până la 2 ani. În acest scop, statele membre notifică Comisiei o astfel de decizie și comunică data de transpunere relevantă până la [4 ani de la adoptare].

(2a)

(3)

(3a)

- (4) Statele membre promovează colectarea datelor privind egalitatea de tratament și nediscriminarea. Datele se colectează în conformitate cu legislația și practicile naționale și în conformitate cu dreptul aplicabil al Uniunii, în special în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal.

Articolul 16

Raport

- (1) Statele membre transmit Comisiei, până la [doi ani de la data prevăzută la articolul 15 alineatul (1)] și, ulterior, din cinci în cinci ani, toate informațiile necesare pentru întocmirea de către Comisie a unui raport către Parlamentul European și Consiliu privind aplicarea prezentei directive.
- (2) Raportul Comisiei ia în considerare, după caz, punctul de vedere al organismelor naționale privind egalitatea de tratament și al părților interesate relevante, precum și pe cel al Agenției UE pentru drepturile fundamentale. Conform principiului abordării integratoare a egalității de gen, acest raport, oferă, inter alia, o evaluare a impactului pe care îl au măsurile adoptate asupra bărbaților și femeilor. În funcție de informațiile primite, raportul include, după caz, propuneri de revizuire și de actualizare a prezentei directive.

Articolul 17

Intrarea în vigoare

Prezenta directivă intră în vigoare la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Articolul 18

Destinatari

Prezenta directivă se adresează statelor membre.
